

Normen en waarden op het VMBO

“Goede middag klas 3C. Monden dicht, banken schoon, tassen dicht. Wij gaan verder met de sollicitatietraining waar wij vorige week mee zijn begonnen. We hadden afgesproken dat jullie vandaag allemaal zouden verschijnen in kleren waarmee je een goede indruk zou maken in een selectiegesprek. Jessica, ik zie netkousen en ik zie een heel kort rokje. Wat denk je zelf? Geen goed idee hè? Jullie toekomstige werkgevers zitten in verzorgingshuizen, supermarkten en fabrieken. Die zijn niet op zoek naar een nieuwe idol. Salima, een gewatteerde body warmer met een capuchon is ook niet geschikt. Veel bazen vinden capuchons aan binnenkleding ordinair en gelijk hebben ze. Ramon, een FC Utrecht shirt? Voor een sollicitatiegesprek? Zeg alsjeblieft dat je helemaal vergeten was wat we deze les zouden doen. Wesley, wat doet die pet nog op je hoofd? Luis, teveel bling bling is ook helemaal niet de bedoeling. Glimmers in je oren, en twee dikke gouden kettingen, menige personeelschef zou van veel minder al een rolberoerte krijgen.”

“Maar juf?”

“Luis.”

“Ik ben zo. Bling, bling. That’s me, weet u wel. Een baas moet toch weten wat hij krijgt als hij mij aanneemt? Anders schrikt hij zich de tering als ik binnenkom op mijn eerste dag.”

“Luis!”

“Sorry juf.”

“Kijk eens jongens, de meeste mensen zijn op hun werk een tikje anders dan thuis of in de disco. Als je ergens gaat werken moet je proberen om een op-het-werk variant van jezelf te maken. Zonder bling bling, zonder FC Utrecht-shirt, zonder capuchon en zonder netkousen. In het begin is dat even lastig, maar het went vanzelf. We gaan door. Niet hangen in de bank Sabir, bij een sollicitatiegesprek moet je rechtop zitten. Dat maakt een geïnteresseerde en gemotiveerde indruk. Goed. Stel, je komt binnen, op de afgesproken tijd. Nooit te laat, nooit te laat, nooit te laat, heb je dat Wesley? Je komt binnen en wat doe je dan? Achmed.”

“De chef aankijken, een hand geven en je voorstellen juf.”

“Uitstekend, Achmed. Ayse, had jij een vraag?”

“Ja juf. Ik mag van mijn geloof geen oogcontact maken met een man en ik mag mannen geen hand geven juf.”

“Wat is dat nou opeens? Vorige week heb ik je daar helemaal niet over gehoord.”

“Mevrouw Raboti van wiskunde geeft nooit handen, zegt zij, en zij is ook moslima net als ik.”

“Ayse, mevrouw Raboti was drie maanden geleden ook al moslima en toen schudde ze nog wel handen. Kun je niet een voorbeeld nemen aan de mevrouw Raboti van toen?”

“Nee juf, het geloof is te belangrijk voor mij. Mevrouw Raboti zegt dat ik van de Commissie Gelijke Behandeling mannen niet hoeft te kijken en geen hand hoeft te geven, als ik er maar voor zorg dat ik vrouwen ook niet meer aankijk en ook geen hand geef. Anders zou ik mannen en vrouwen ongelijk behandelen en dat mag niet in dit land. Dat vind ik geen probleem juf. Ik kijk gewoon aldoor een beetje weg en raak niemand meer aan.”

“En hoe wou je mensen dan nog begroeten?”

“Zo juf, ik maak een klein buiginkje en dan zeg ik goede morgen, of zoiets.”

“Zucht.”

“Juf ...”

“Ja Luis?”

“Kan Ayse haar geloof niet beter thuis laten? Ik moest mijn bling bling toch bewaren voor de disco op zaterdagavond? Kan zij haar geloof dan niet bewaren voor vrijdagmiddag in de moskee? Kan zij niet een op-het-werk Ayse worden die een beetje minder streng in de leer is?”

It takes a village to raise a child, schreef Hillary Rodham Clinton, deze week herkozen als senator in de Verenigde Staten. *It takes a village*. Toen de hierboven beschreven lerares vorige week sollicitatietraining gaf aan 3C had zij steun aan een bovenschoolse gedragscode, waarin de regels over begroeten en handen schudden duidelijk waren omschreven. Dat hielp. Het is fijn als opvoeders er niet alleen voor staan, als zij 'gedekt worden' door hogere autoriteiten. Dat geldt overal, maar het geldt zeer in het bijzonder op scholen waar leerlingen uit heel verschillende achtergronden zitten. Als iedereen het thuis anders leert is het goed als de regels op school duidelijk zijn. Als kinderen thuis van hun ouders Marokkaanse, Turkse of Antilliaanse omgangsregels mee krijgen is het prettig als de school hen uitlegt wat de courante Nederlandse omgangsvormen zijn. Ten slotte moeten die kinderen hun draai zien te vinden op de Nederlandse arbeidsmarkt.

Deze week verdween de dekking, waar de docente steun aan had. De Commissie Gelijke Behandeling bepaalde dat handen schudden niet als standaard omgangsvorm kan worden opgevat en dus ook niet zo mag worden beschouwd op een openbare school. Voortaan moet de juf haar leerlingen uitleggen dat je in een sollicitatiegesprek niet gothic mag zijn en geen opzichtige bling bling in mag, terwijl haar collega in een aangrenzend lokaal haar moslim leerlingen voorleeft dat zij hun geloof permanent met zich mee mogen dragen, omdat daar respect voor moet worden opgebracht.

© Margo Trappenburg, 10 november 2006.